

Dane osobowe recenzenta:

Zawoja, 15.03.2026

Dr hab. Hanna Holeksa, prof. AM

Dziedzina – sztuki muzyczne

Dyscyplina – instrumentalistyka

Akademia Muzyczna im. G.i K.Bacewiczów w Łodzi

Recenzja pracy doktorskiej mgr Dominiki Grzybacz

Zleceniodawca recenzji:

Rada do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne, Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, na podstawie art. 190 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.) oraz par. 19 ust. 1 Regulaminu przeprowadzania postępowań w sprawie nadania stopnia doktora w Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie (Załącznik do Uchwały nr 21/2023 Senatu AMKP z dnia 21 września 2023 r.).

Dotyczy:

Uchwały nr 86/2025 Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie z dnia 15 grudnia 2025 r. w sprawie wyznaczenia recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora mgr Dominice Grzybacz w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej: sztuki muzyczne. W celu sporządzenia recenzji została mi przekazana stosowna dokumentacja, w tym rozprawa doktorska (promotor – dr hab. Bartłomiej Kominek, prof. AMKP, promotor pomocniczy – dr Maciej Negrey), która stanowi dzieło artystyczne opatrzone opisem.

Podstawowe dane o Kandydatce:

Mgr Dominika Grzybacz ukończyła PSM II st. im. W. Żeleńskiego w klasie fortepianu prof. Stefana Wojtasa i skrzypiec mgr Joanny Król. Następnie ukończyła z wyróżnieniem Akademię Muzyczną w Krakowie w klasie fortepianu dr hab. Piotra Machnika. W macierzystej uczelni odbyła roczny staż asystencki w Katedrze Kameralistyki oraz ukończyła Szkołę Doktorską. Jest laureatką wielu konkursów pianistycznych, była stypendystką m. in. MKiDN, MEN, KFNRD. Prowadzi szeroką działalność artystyczną na polu kameralistyki – na szczególną uwagę zasługuje wielokrotnie nagradzana praca w duecie fortepianowym oraz współpraca ze śpiewakami. Jest laureatką wielu wyróżnień dla pianistów towarzyszących uczestnikom konkursów wokalnych i instrumentalnych.

W 2023 otrzymała Stypendium Twórcze MKiDN, w ramach którego realizowała projekt popularyzujący pieśni L. Różyckiego.

Ocena pracy doktorskiej:

Praca doktorska mgr Dominiki Grzybacz pt. „Pieśni na głos i fortepian Ludomira Różyckiego. Zagadnienia interpretacyjno – wykonawcze z perspektywy pianisty – kameralisty” składa się z dzieła artystycznego, zarejestrowanego na płycie CD oraz z jego opisu.

Dzieło artystyczne zawiera nagranie następujących pieśni Ludomira Różyckiego: 8 pieśni op. 9 do słów T. Micińskiego, Orfan op. 12 – 4 pieśni do słów C. Jellenty, Sześć pieśni op. 14 do słów H. Ibsena, F. Nietzschego i H. Heinego, Sześć pieśni op. 16 do słów T. Micińskiego, Trzy pieśni op. 19 do słów M. Paruszewskiej, T. Micińskiego i S. Wyspiańskiego, Z erotyków op. 51 do słów E. Słoińskiego, Z. Różyckiego i W. Shakespeare’a, Ballada op. 60 do słów A. Asnyka. Wykonawczyniami – wraz z Doktorantką – są: Jolanta Pawlikowska – sopran (op. 14, 16, 51, 60) i Wiktoria Zawistowska – Tyliba – mezzosopran (op. 9, 12, 19). Nagranie zostało zrealizowane w Sali Koncertowej im. K. Moszumańskiej – Nazar w Akademii Muzycznej im. K. Pendereckiego w Krakowie w dniach 8 – 11 sierpnia 2024 r. Reżyserem dźwięku był Marcin Domżał, fortepian przygotował Radosław Cinal.

Ocena dzieła artystycznego

Doktorantka w nagranych materiałach jawi się jako artystka dojrzała, władająca z pełną świadomością wszelkimi dostępnymi środkami wyrazu muzycznego, a także korzystająca z dobrodziejstw techniki pianistycznej w sposób przemyślany i celowy. Wykonawstwo Doktorantki wyróżnia się kulturą brzmienia, precyzją artykulacyjną i prawidłowym operowaniem czasem muzycznym. Cechy charakterystyczne wykonywanych dzieł, opisane w części teoretycznej rozprawy doktorskiej znajdują swoje odzwierciedlenie w nagraniach. Zakres repertuarowy sprawia, że przedstawione dzieło artystyczne jest niezwykle interesujące. Ponadto działalność artystyczna i edytorska Doktorantki wskazuje, iż temat niniejszej pracy doktorskiej nie jest przypadkowy, a znakomicie koresponduje z zainteresowaniami Autorki, które przekładają się na jej dorobek artystyczny i popularyzatorski. Ten fakt także uwiarygadnia jej interpretacje. Poniższe uwagi nie mają charakteru krytycznego, raczej stanowią przyczynek do konstruktywnej dyskusji: w pieśni op. 9 nr 4 („Kiedy cię oplotą moje sny”), w taktach 19 – 22 zgodnie z zapisem nutowym można oczekiwać nieco bardziej wysublimowanego *pianissimo* w akordowej partii prawej ręki; pierwsze takty op. 9 nr 5 („Powiało na mnie morze snów”) pozostawiają wrażenie zbyt ofensywnego *crescenda* – pojawiające się kolejno *subito piano* nie sugeruje konieczności uzyskania poprzedzającej je dużej dynamiki, podobne wrażenie wywołuje analogiczne miejsce w końcowym

fragmencie pieśni; pierwsze takty „Baśni” op. 51 nr 1 stawiają przed pianistą zadanie kontroli dynamiki przy jednoczesnej gęstej fakturze – środkowa, ósemkowa warstwa mogłaby być wykonana nieco ciszej, aby dać przestrzeń do bardziej plastycznego rozwoju wolumenu brzmienia w dalszym przebiegu.

Mgr Dominika Grzybacz potwierdza w nagranych dziełach swoje kompetencje pianistyczne, charakteryzujące się nienaganną techniką, jakością brzmienia, umiejętnością prowadzenia narracji muzycznej i aktywnego, pełnego wrażliwości partnerowania w niezwykle wymagającej materii pieśni Ludomira Różyckiego.

Ocena opisu dzieła artystycznego

Opis dzieła artystycznego zawiera się w 127 stronach, składa się ze wstępu, czterech rozdziałów (1. Konteksty, 2. Sylwetka muzyczna Ludomira Różyckiego, 3. Głos i/a fortepian. Spojrzenie okiem pianisty – kameralisty na kompletny zbiór (objętych numeracją opusową) pieśni na głos i fortepian Ludomira Różyckiego. Architektura, kolorystyka, ewolucja partii fortepianu. Zagadnienia interpretacyjno – wykonawcze, 4. Pieśni. Język muzyczny Ludomira Różyckiego. Między tradycją a nowoczesnością w muzyce. Muzyczne obrazowanie i formotwórcza rola harmonii), zakończenia, bibliografii i aneksu. W rozdziale pierwszym Doktorantka prezentuje zarys historyczny gatunku pieśni na głos z fortepianem ze szczególnym uwzględnieniem jej miejsca w historii muzyki polskiej. Autorka posługuje się nienagannym stylistycznie językiem, a liczne odwołania do trafnie dobranych źródeł świadczą o należyтым zgłębieniu przez nią opisywanych zagadnień. Rozdział drugi to przedstawienie sylwetki Ludomira Różyckiego, w którym Doktorantka koncentruje się na twórczości kompozytora, stanowiącej sedno niniejszej pracy doktorskiej. Zarys tej twórczości i użyte przez Autorkę odwołania do dorobku piśmienniczego znakomitości współczesnych kompozytorowi tworzą kompletny obraz, będący wystarczającym wprowadzeniem do szczegółowej analizy. W rozdziale trzecim Doktorantka trafnie zaznacza detale istotne z punktu widzenia pianisty, koncentrując się na elementach fakturalnych, kolorystycznych, technicznych, strukturalnych, przedstawiając wnikliwą analizę każdej nagranej w dziele artystycznym pieśni. W przypadkach opisywania konkretnych zjawisk z podaniem numeracji taktów odczuwa się brak umieszczenia w tekście przykładów nutowych – pomogłoby to w zwizualizowaniu przez czytelnika aktualne analizowanego zagadnienia. W pieśni op. 12 nr 2 („Chłód grobu powiał”) Doktorantka pisze (na str. 46), odnosząc się do kulminacji w taktach 9 – 10, że „forte pianowy pochód akordowy (*fortissimo*) warto wykonać w charakterze *agitato* – *appassionato* z nieco większą swobodą agogiczną, co dodatkowo podkreśli dramatyczny charakter tej kulminacji” – wszystko to prawda, jednak nie należy zapominać, że w przypadku zintegrowania wartości rytmicznych partii wokalne z fakturą fortepianową, to śpiewaczka inicjuje wszelkie

fluktuacje w czasie. W pieśni op. 12 nr 3 („Spojrzyj ach wokół”) Autorka pisze (str. 48): „dominującą rolę pełni fortepian, którego partia w wielu fragmentach mogłaby funkcjonować samodzielnie” – wydaje się to sformułowanie nieco przeszarżowane w kontekście symbiotycznej współpracy warstwy wokalne i fortepianowej u Różyckiego. W pieśni op. 12 nr 4 („To pełzam jak czerw”) – nieco kontrowersyjna idea opuszczenia dwóch nut w partii prawej ręki w takcie nr 20 jest trafnie przez Autorkę uzasadniona, a jej wykonanie w dziele artystycznym potwierdza celowość dokonanego wyboru. Aczkolwiek takie zabiegi winny być postrzegane jako absolutna ostateczność. Doktorantka trafnie diagnozuje wszelkie elementy dzieł, których właściwe postrzeganie jest warunkiem sine qua non artystycznego wykonania. Znakomitym pomysłem jest umieszczenie w tabelkach zestawienia oryginalnych tekstów poetyckich z ich wersjami (tłumaczeniami) użytymi w pieśniach, oraz z analizą formalną miniatur. Polemizowałabym z niektórymi diagnozami, tak jak w pieśni op. 16 nr 1 („Fioletowe góry”), w której wyszczególniony segment C w zasadzie powinien być zidentyfikowany jako A1. Z kolei w pieśni op. 16 nr 2 („Natchnienie”) Doktorantka właściwie wyodrębniła źródła materiału ostatniego segmentu utworu, jednak właściwszą wydaje się tu do zastosowania również budowa reprzyzowa. Na uznanie zasługuje stwierdzenie Autorki, dotyczące relatywnego rozpatrywania jakości dynamicznych (str. 76) – to zagadnienie jest kluczowe dla interpretacji nie tylko pieśni op. 16 nr 5, ale generalnie dla muzyki kameralnej, a w dziele artystycznym ewidentnie słyhać umiejętność Doktorantki w poruszaniu się w tej trudnej, wymagającej wielkiego doświadczenia materii.

W zakończeniu opisu dzieła Doktorantka porusza istotne problemy, dotyczące grupy zawodowej pianistów – kameralistów. Na uznanie zasługuje Jej bezkompromisowość w zawartych tam stwierdzeniach – pozostaje mieć nadzieję, że Jej postawa przyczyni się do wprowadzenia niezbędnych zmian w postrzeganiu pracy pianistów – kameralistów i nie zostanie stłamszona przez niereformowalne elementy branżowego środowiska.

Obszerna bibliografia zawiera 83 pozycje. Zawartość aneksu stanowią tłumaczenia pieśni na język angielski i ich transkrypcje fonetyczne – to znakomity pomysł, zważywszy na fakt, iż twórczość Różyckiego wciąż traktować można w kategoriach tej, której znajomość w świecie muzycznym pozostawia wiele do życzenia. Tłumaczenie tekstów wraz z transkrypcją fonetyczną może przyczynić się do wzrostu zainteresowania pieśniami poza granicami Polski.

Konkluzja

Praca doktorska mgr Dominiki Grzybacz stanowi oryginalne i wartościowe dokonanie artystyczne. Doktorantka wykazała się wiedzą praktyczną i teoretyczną oraz umiejętnością samodzielnej pracy artystycznej. Stwierdzam, iż dzieło artystyczne i jego opis przedstawione przez mgr Dominikę Grzybacz spełnia wymagania art. 187 ustawy z dn. 20 lipca 2018 r. Prawo o

szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. z późn. zm.). Pracę doktorską pani mgr Dominiki Grzybacz przyjmuję bez zastrzeżeń.

A handwritten signature in black ink, consisting of a series of fluid, connected strokes. The signature is positioned in the upper right quadrant of the page.